

Arendal kommune

Kontrollutvalget

Årsmelding for 2017

1. Kontrollutvalget i Arendal kommune

Kontrollutvalget har i 2017 hatt følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av bystyret:

Medlemmer:
<i>Per-Jakob Haakstad (H), leder</i>
<i>Liv Andersen (Ap), nestleder</i>
<i>Anne Rostad (SV), medlem</i>
<i>Kristen Bjormyr (Sp), medlem</i>
<i>Terje Stiansen (FrP), medlem</i>

Varamedlemmer i rekkefølge:
1. <i>Jan Willy Jensen (Krf)</i>
2. <i>Nina Roland (H)</i>
3. <i>Jan Kløvstad (V)</i>
4. <i>Wenche Madshaven (FrP)</i>
5. <i>Tor Jakobsen (Ap)</i>

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget sikrer tillit til kommunal virksomhet gjennom kontroll

Kontrollutvalget opptreer som et kollegium

Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk

Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. Oppgaver

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med bystyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Egenkontroll er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak av rådmannen, revisjonen og kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte personer som er valgt til å være bystyret sin egen kontrollinstans. Kontrollutvalget er avgjørende for å oppnå en vel fungerende egenkontroll i den enkelte kommune eller fylkeskommune. En vel fungerende egenkontroll styrker innbyggerne sin tillit til kommunen og er viktig for å sikre effektiv og rett bruk av ressursene.

3. Bystyret

Kontrollutvalget er bystyret sitt verktøy, og det er bystyret som har det overordnede tilsynsansvaret for den kommunale virksomheten. Bystyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontroll- og tilsynsarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for bystyret, må bystyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og bystyret. Derfor skal minst ett medlem i kontrollutvalget være medlem i bystyret. I Arendal er dette lederen av kontrollutvalget. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Bystyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. Opplæring

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utøve den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av Temark. Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Kontrollutvalgets leder Per-Jakob Haakstad og medlemmene Anne Rostad, Kristen Bjormyr og Terje Stiansen deltok på NKRF sin Kontrollutvalgskonferanse i februar 2017. Medlem Anne Rostad deltok på Vårkonferansen 2017 i regi av Temark i april. Leder Per-Jakob Haakstad og medlem Terje Stiansen deltok på Forum for kontroll og tilsyn sin fagkonferanse i juni 2017. Leder Per-Jakob Haakstad, nestleder Liv Andersen og medlemmene Kristen Bjormyr og Anne Rostad deltok på Høstkonferansen 2017 i regi av Temark i november.

5. Sekretariat

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kalles gjerne kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medlem i og får sin sekretærbistand til kontrollutvalget fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med oppdrag for 34 kommuner i Aust-Agder, Vest-Agder og Telemark var Temark i 2017 landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har sju ansatte, og fast sekretær for kontrollutvalget i Arendal kommune er rådgiver Benedikte Muruvik Vonen.

6. Revisjon

Arendal kommunes revisor er Aust-Agder Revisjon IKS. Selskapet utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir

behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendt med innstilling til vedtak til bystyret. De aktuelle undersøkelsene er beskrevet i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Oppdragsansvarlig revisor innen regnskapsrevisjon er Ketil Raknes. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er daglig leder i Aust-Agder Revisjon IKS Kristian Fjellheim Bakke. Hovedrevisor for Arendal kommune er Thorny Grethe Olsen.

7. Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte har kontrollutvalget lagt vekt på å be bystyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen.

Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor bystyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til bystyret. Budsjettet blir vedtatt av bystyret. Det er sum for kontroll, tilsyn og revisjon som er vedtatt av bystyret. I denne posten ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester (løpende revisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll o.a.).

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2017 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2017	Regnskap 2017
Møtegodtgjørelse mv.	294 000	196 110
Beverting	11 000	8 097
Kurs/opplæring	97 000	92 560
Kontrolltjenester (inkl. selskapskontroll)	140 000	84 500
Sum drift kontrollutvalget	542 000	381 267
Sekretariattjenester – Temark IKS	390 000	340 500
Tilskudd Aust-Agder Revisjon IKS	3 755 000	3 755 000
Sum kontroll, tilsyn og revisjon	4 687 000	4 476 767

Kommentar:

Regnskapet for Arendal kontrollutvalg er en integrert del av regnskapet til Arendal kommune. Kontroll, tilsyn og revisjon i Arendal kommune hadde totalt et mindreforbruk på ca. kr 210 000. Dette kan forklares som følger:

- Møtegodtgjørelse mv. viser et mindreforbruk på ca. kr 98 000. Av dette skyldes ca. kr 72 000 at variabel møtegodtgjørelse i kommunens regnskap ikke er ført på kontrollutvalget, men generelt på politikergodtgjørelse. Denne praksisen søkes endret til 2018. Resten av mindreforbruket skyldes at det er fremsatt mindre krav om kompensasjon for tapt arbeidsfortjeneste enn forutsatt i budsjettet. Postens størrelse er avhengig av kommunens vedtatte reglement for godtgjørelser til folkevalgte.

- Utvalget har i 2017 brukt ca. kr 55 000 mindre enn budsjettet på kontrolltjenester (inkl. selskapskontroll). Dette er en post til disposisjon for utvalget til alt som ikke inngår i postene for beverning og kurs/opplæring, men inneholder t.o.m. 2017 i det alt vesentlige fakturering fra revisjonen for gjennomføring av selskapskontroller. Det er fakturert en selskapskontroll i 2017; Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper. Denne var noe mindre omfattende enn hva budsjettet åpnet for.
- Overføringene til sekretariat og revisjon blir alltid budsjettet med forbehold om endelig vedtak i IKS-ene sine representantskap senere på høsten. For revisjonen ble fastsatt beløp lik budsjett, mens en forventet økning i sekretariatkostnader ved økning av antall møter pr. år viser seg å ikke få konsekvens før i 2018. Dette ga et mindreforbruk i forhold til budsjett på ca. kr 50 000 for 2017. Kontrollutvalget har ikke noen direkte påvirkningsmulighet på disse postene på kort sikt.

8. Saker som er behandlet i 2017

Kontrollutvalget hadde i 2017 8 møter og behandlet 67 saker. Sakspapirer og protokoller legges fortløpende ut på www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. I tillegg har ledere i Arendal kommunes kommunale foretak og styreleder i ett av aksjeselskapene kommunen er medeier i møtt for dialog og orienteringer. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i 2017 (utover medlemmer, møtende varamedlemmer, sekretariat og revisjon) og derigjennom bidratt til kontrollarbeidet:

- Rådmann Harald Danielsen
- Kommunalsjef økonomi Bente Rist
- Kommunalsjef HR Karl Mork
- Kommunalsjef kultur, infrastruktur og utvikling Geir Skjæveland
- Juridisk spesialrådgiver Trond S. Berg
- Juridisk seniorrådgiver Charlotte Raudsandmoen
- Regnskapsleder Per Damsgård
- Seniorrådgiver økonomi Anita Rønning
- Kommuneoverlege Preben Aavitsland
- Enhetsleder koordinerende enhet Nina Evensen Smith
- Enhetsleder institusjon Svein Elgvin
- Enhetsleder hjemmebaserte tjenester Per Øyvind Larsen
- Enhetsleder levekår Tora Halvorsen
- Barnevernleder Iris Olsen
- Avdelingsleder Monica Berg Eliassen
- Fagleder byggesak Frank Olav Gauslå
- Avdelingsingeniør byggesak Kjell-Rune Kittelsen
- Avdelingsingeniør kommunalteknikk Ragnhild Rolfsdatter Trønnes
- Rådgiver fagsystemer og velferdsteknologi Merethe Knatterud
- Rådgiver rådmannens stab oppvekst Frode Olsen
- Spesialkonsulent byggesak Marit Holm
- Spesialkonsulent Anette Frantzen Brekke
- Havnefogd Rune Hvass
- Daglig leder Arendal Eiendom KF Øystein Sangvik
- Styreleder Returkraft AS Stein Hannevik

Fra revisjonen har følgende personer møtt:

- Daglig leder Kristian Fjellheim Bakke
- Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor Ketil Raknes
- Hovedrevisor Thorny Grethe Olsen
- Forvaltningsrevisor Stine Norrøne Beck

I det følgende har vi trukket frem noen av de største sakene som har vært behandlet i løpet av året 2017. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er trukket ut som egne avsnitt.

a. Årsregnskapet

Arendal Eiendom KF

Kontrollutvalget ga en uttalelse til årsregnskap 2016 for Arendal Eiendom KF. Revisjonen hadde avlagt en ren revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte godkjenning av særregnskapet 2016 for Arendal Eiendom KF.

Arendal Havnevesen KF

Kontrollutvalget ga en uttalelse til årsregnskap 2016 for Arendal Havnevesen KF. Revisjonen hadde avlagt en ren revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte godkjenning av særregnskapet 2016 for Arendal Havnevesen KF.

Arendal kommune

Kontrollutvalget ga en uttalelse til årsregnskap 2016 for Arendal kommune. Revisjonen hadde avlagt en ren revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket vesentlige feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen.

Kontrollutvalget anbefalte at Arendal kommune sitt årsregnskap for 2016 skulle godkjennes, samtidig som de valgte å fremheve noen av kommentarene fra revisjonens oppsummeringsbrev til kontrollutvalget. Her pekte revisjonen på informasjon fra regnskapet som etter deres mening var sentral i forhold til kommunens virksomhet og økonomiske stilling pr. 31.12.2016, og utvalgte forhold som revisjonen anså som vesentlige for forståelsen av årsregnskapet:

- Kontrollutvalget merket seg revisjonens omtale av premieavviket innen pensjonsordningen
- Kontrollutvalget fant grunn til å rette oppmerksomhet på revisjonens kommentarer til kommunens økende gjeld, med den risiko som følger av dette
- Kontrollutvalget merket seg at merforbruket fra 2014 var dekket inn, slik at kommunen unngikk å bli ført opp på ROBEK-listen
- Kontrollutvalget merket seg revisjonens kommentarer omkring internkontrollen innenfor økonomiområdet

b. Forvaltningsrevisjonsprosjekter

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget bør bruke tid på bestillingsprosessen, slik at de får formidlet en tydelig bestilling til revisjonen. Dette vil sikre at det er enighet om hva forvaltningsrevisjonen skal svare på.
- Det er en fordel om kontrollutvalget utarbeider en plan for hvordan revisjonen skal rapportere underveis i et forvaltningsrevisjonsprosjekt.

- Forvaltningsrevisjonsrapporten bør presenteres i bystyret enten av leder i kontrollutvalget (som også er bystyrets representant i utvalget) eller revisor. Behandlingen i kontrollutvalget og forslaget til vedtak i bystyret bør presenteres av utvalgets leder (ev. nestleder) i bystyret.
- Kontrollutvalget skal følge opp at administrasjonen gjennomfører bystyrets vedtak. For dette formålet bør kontrollutvalget inkludere tidsfrister for tilbakemeldinger og/eller gjennomføring av tiltak i innstillingen til vedtak som oversendes bystyret.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter bystyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 9.3.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Planen ble realitetsbehandlet og vedtatt i møtet og bestod da av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Kommunale foretak
2. Barnehage
3. Pleie og omsorg
4. Skole og barnehage
5. Barnevern

Bystyret ga i sitt møte 28.4.2016 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden. Kontrollutvalget vedtok i sitt møte 1.11.2017 en endring i rekkefølgen av resterende prosjekter. Etter dette ser justert plan ut som følger:

1. Kommunale foretak
2. Barnehage
3. Skole og barnehage
4. Pleie og omsorg
5. Barnevern

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjoner i 2017:

i. Kommunale foretak i Arendal kommune

Arendal kontrollutvalg behandlet i sitt møte 7.9.2016 plan for forvaltningsrevisjonen «Kommunale foretak i Arendal kommune». Følgende problemstillinger ble vedtatt undersøkt:

1. *Er organiseringen og driften av de kommunale foretakene i samsvar med kommunens intensjoner og føringer?*
2. *Hvilke styrings- og rapporteringsrutiner foreligger mellom foretakene og kommunen? Og er rutinene hensiktsmessige for å sikre bystyrets eierstyring og demokratisk kontroll?*

Rapporten fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet av kontrollutvalget i deres møte 5.1.2017 sak 1/17. Kontrollutvalget tok rapporten til orientering og oversendte den til bystyret med følgende forslag til vedtak:

Bystyret tar rapporten Forvaltningsrevisjon Kommunale foretak i Arendal kommune til orientering, og ber om at følgende tiltak gjennomføres med utgangspunkt i revisjonens funn og konklusjoner i prosjektet:

- a. *Rådmannen foretar en generell gjennomgang av Arendal Havn KF sine oppgaver, ansvar og aktiviteter, herunder bl.a. avklare hva som omfattes av havnevirksomhet i forhold til ev. annen virksomhet i foretaket, samt avklare grensesnittet mot Arendal*

Eiendom KF i forhold til drift, vedlikehold og utvikling av kommunale eiendommer, i dialog med begge foretakene.

- b. *Rådmannen foretar en felles gjennomgang av foretakene i forhold til styring og rapportering og utarbeider så langt som praktisk mulig en felles ramme for styring og kontroll av og rapportering fra foretakene, herunder:
  - i. *Utarbeide vedtekter for foretakene og ev. andre aktuelle styringsdokumenter om hensiktsmessig, sett hen til kommunens eierstrategi for foretakene mv.*
  - ii. *Samt ev. utarbeide retningslinjer for bl.a. skriftlig rapportering og saksbehandling til bystyret (ref. også neste punkt) og for samhandling og møtepunkter mellom foretaket og henholdsvis rådmannen og politisk ledelse.**
- c. *Bystyret ber om at foretakene redegjør muntlig til bystyret, fast, halvårlig og samtidig i samme møte, om aktiviteter og planer, fordelt på de enkelte virksomhetsområdene i hvert foretak (ev. i tilknytning til behandling av melding til bystyret fra foretakene).*
- d. *Rådmannen bes redegjøre skriftlig for gjennomføring av tiltakene kontrollutvalget senest innen 15.10.2017.*

Rapporten ble behandlet i bystyret 16.3.2017 sak 17/30. Følgende vedtak ble fattet:

- 1) *Bystyret tar rapporten til orientering.*
- 2) *Bystyret ber havnestyret utrede hvilke av de oppgavene som bystyret har gitt foretaket reguleres av lov om havne og farvannsloven og som dermed er en del av havnekapitalen. På bakgrunn av rapporten legger rådmannen frem en sak til bystyret.*
- 3) *Bystyret vedtar nye vedtekter for foretakene som tydeliggjør:
  - oppgaver og ansvar
  - styring og rapportering*
- 4) *Bystyret ber om at styreleder i foretakene redegjør muntlig til formannskapet halvårlig.*

Det endelige vedtaket i bystyret inneholdt ingen tidsfrist for gjennomføring av tiltak, men saken vil bli fulgt opp i 2018.

ii. Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet

Arendal kontrollutvalg bestilte i sitt møte 9.2.2017 plan for forvaltningsrevisjonen Barnehage i tråd med vedtatt Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019. Kontrollutvalget behandlet prosjektplanen i sitt møte 14.6.2017 sak 30/17. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjonen Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet fra Aust-Agder Revisjon IKS i tråd med fremlagt plan. Rapport fra prosjektet forventes til behandling senest på kontrollutvalgets første møte i 2018.

Kontrollutvalget ber om å bli holdt underrettet om prosjektets fremdrift underveis.

Den vedtatte planen viste til at formålet ville være å gjennomgå kommunens barnehagestruktur, og se på hvordan organiseringen av barnehagene påvirker kommunens totale kostnadsbilde. Videre skulle prosjektet se på kommunens håndtering av tilsynsplikten med barnehagene, både offentlige og private. Planen inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Hvordan kan ressursbruken på barnehageområdet i Arendal kommune beskrives sett i forhold til sammenlignbare kommuner?*
2. *Hvordan praktiserer og ivaretar kommunen sin tilsynsplikt som barnehagemyndighet? Og foreligger det samsvar mellom formelle styringsverktøy og det reelle ansvaret som barnehagemyndighet?*

Kontrollutvalget har senere fått melding om at rapporten kommer til behandling på utvalgets andre møte i 2018. Utvalget fortsetter dermed arbeidet med forvaltningsrevisjonen Styring, organisering og ressursbruk på barnehageområdet i 2018.

c. Selskapskontroller

Kontrollutvalget bør følge med på bystyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll- og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Forskrift for kontrollutvalg kap. 6 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget må få utarbeidet en prosjektplan eller bestilling som tydeliggjør hvordan kontrollen skal gjennomføres.
- Dersom det i det aktuelle selskapet er flere eierkommuner, kan kontrollen samordnes mellom eierne.
- Det er viktig at selskapskontrollen gjennomføres på en planmessig måte, og at den er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.
- Resultatene av selskapskontroller skal rapporteres til bystyret.

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en **analyse og plan for selskapskontroll**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter bystyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 7.9.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Selskapskontroll/forvaltningsrevisjon som tar for seg kommunens eierskap og eierstyring på et overordnet nivå, ikke tilknyttet spesielle selskaper
2. Agder Arbeidsmiljø IKS – forvaltningsrevisjon i selskap
3. Konesjonskraft IKS – eierskapskontroll (betinget av at flere eiere er med)
4. Etablerersenteret IKS

Kontrollutvalget vil forsøke å samkjøre selskapskontroller med andre eiere der det er aktuelt. Bystyret ga i sitt møte 8.12.2016 sak 202/16 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden. Kontrollutvalget revurderte planen i sitt møte 27.9.2017 sak 44/17, og valgte å beholde den slik den var vedtatt.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroller i 2017:

i. Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper

I sitt møte 9.2.2017 behandlet kontrollutvalget revisjonens forslag til en generell selskapskontroll. Følgende vedtak ble fattet:

Kontrollutvalget bestiller generell selskapskontroll: Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper fra Aust-Agder Revisjon IKS i tråd med fremlagt plan. Rapport forventes til behandling i kontrollutvalgets septembermøte 2017. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert om prosjektets fremdrift underveis i arbeidet.

Den vedtatte prosjektplanen viste til at formålet med prosjektet vil være å foreta en gjennomgang av kommunens rammeverk for utøvende eierstyring, og hvilke formaliserte rutiner som foreligger for å sikre en god ivaretagelse av kommunens eierinteresser. Planen inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Har kommunen en overordnet strategi for styring og ivaretagelse av sine eierskap? Herunder hvilke oppfølgingsrutiner, eierskapsprinsipper og formålsbeskrivelser ligger til grunn for kommunens selskaper?*
2. *Hvilke prinsipper ligger til grunn for representantenes utøvelse av kommunens eierskap, og hvordan ivaretas kommunens eierinteresser?*

Kontrollutvalget behandlet rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet Overordnet eierskap og eierstyring i kommunens selskaper i sitt møte 27.9.2017 sak 43/17. Kontrollutvalget tok rapporten til orientering og oversendte den til bystyret med følgende innstilling til vedtak:

Bystyret tar rapporten Overordnet eierskap og eierstyring ved kommunens selskaper til orientering og ber om at revisjonens anbefalinger i rapporten følges opp gjennom:

- *Årlig vedlikehold av eierskapsmeldingen*
- *Oppfølging av arbeidsgruppe*
- *Formalisering av opplæringen av eierrepresentanter gjennom skriftlig beskrivelse av eierrepresentantenes rolle og oppgaver*
- *Tydeliggjøring av forventninger til eierrepresentantene knyttet til ivaretagelse av kommunens eierinteresser og rapportering fra eierorganene*

Bystyret ber rådmannen rapportere til kontrollutvalget innen september 2018 om gjennomførte og planlagte tiltak for forbedret overordnet eierskap og eierstyring i Arendal kommune.

Bystyret behandlet rapporten i sitt møte 26.10.2017 sak 17/136, der kontrollutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt. Kontrollutvalget vil dermed følge opp denne saken i 2018.

ii. Agder Arbeidsmiljø IKS

I sitt møte 1.11.2017 behandlet kontrollutvalget revisjonens forslag til selskapskontroll i Agder Arbeidsmiljø IKS. Følgende vedtak ble fattet:

Arendal kontrollutvalg ber Aust-Agder Revisjon IKS gjennomføre utvidet selskapskontroll i Agder Arbeidsmiljø IKS i tråd med foreliggende plan for prosjektet.

Prosjektet søkes gjennomført parallelt for alle eierkommunene, men det er ingen forutsetning for bestillingen.

Rapport fra prosjektet forventes til kontrollutvalget våren 2018. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert ved behov underveis i arbeidet

I begrepet «utvidet selskapskontroll» ligger at prosjektet i tillegg til obligatorisk eierskapskontroll skal inneholde en gjennomgang av måloppnåelse og økonomi sett i forhold til deltakernes forutsetninger. Den vedtatte planen inneholdt følgende problemstillinger:

1. *Driver Agder Arbeidsmiljø IKS i samsvar med formålet for virksomheten?*
2. *Sikrer Arendal kommune at eierstyring og ledelse i Agder Arbeidsmiljø IKS gjøres i samsvar med føringer og anbefalinger?*

Kontrollutvalget vil arbeide videre med selskapskontrollen Agder Arbeidsmiljø IKS i 2018.

d. Arbeidsmiljøutfordringer i barnevernet

Kontrollutvalget har også gjennom 2017 fått enkelte orienteringer fra rådmannen om arbeid knyttet til fylkesmannens tilsyn og arbeidsmiljøutfordringer i barnevernet i Arendal kommune. Bystyret fikk i 2016 gjennomført en ekstern evaluering av barneverntjenesten i regi av PwC. Kontrollutvalget har fått seg forelagt rapporten. Den er behandlet i bystyret og det er fattet vedtak om en rekke tiltak. Kontrollutvalget er involvert i oppfølgingen av disse tiltakene. Utvalget har god og tett dialog med administrasjonen i behandlingen av saken.

e. Returkraft AS

Kontrollutvalget har gjennom 2017 fått jevnlige orienteringer om den såkalte «rentesaken» i Returkraft AS. Returkraft AS ble i et notat fra ny revisor PWC datert 31. oktober 2016 gjort oppmerksom på at tidligere inngåtte rentebytteavtaler inngått av selskapet for det alt vesentlige hadde sikret og fortsatt delvis bare sikret Nordea og ikke Returkraft i tilfelle renteendringer. Den negative verdiutviklingen på avtalene skulle ha vært kostnadsført løpende og vist som gjeld i balansen. PWC konkluderte med at regnskapet for 2015 ikke var avlagt i henhold til lov og god regnskapsskikk. Kontrollutvalget har fått orienteringer fra kommunalsjef økonomi (som også er styrerepresentant), kommunens revisor og styreleder i Returkraft AS i saken.

f. Andre saker.

- Revisjonens ansvar og oppgaver knyttet til offentlige innkjøp og særattestasjoner
- Kontrollutvalgets fokusområder 2017
- Årsmelding 2016 fra kontrollutvalget i Arendal kommune
- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2017
- Årsrapport fra skatteoppkreveren 2016
- Orientering om kommunens økonomiske situasjon pr. 1. tertial 2017
- Oppfølging av tilsyn med arkiv 2016
- Varslingsrutiner Arendal kommune
- Oppfølging av tiltak for å forebygge korrupsjon innen plan og bygg
- Kommunens kontroll og oppfølging av ulovlige byggetiltak og avvik fra gitte byggetillatelser
- Forsøpling av private eiendommer
- Henvendelse vedr. tolkning av reguleringsbestemmelser
- Retningslinjer for salg av brukt utstyr og materiell Arendal kommune
- Eierskapsmelding Arendal kommune 2016
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2017
- Overordnet revisjonsstrategi 2017 Arendal kommune
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018
- Orientering om livsgledesertifisert sykehjem
- Tildeling av helse- og omsorgstjenester
- Psykososialt miljø i skolene i Arendal kommune
- Møte- og arbeidsplan 2018 Arendal kontrollutvalg
- Orientering om budsjett 2018 Arendal kommune
- Orientering om fylkesmannens tilsyn med barselomsorgen Arendal
- Orientering om effekt av innkjøpssystem og nye regler for offentlige anskaffelser i Arendal kommune
- Tilsyn ved Solhaug bo- og omsorgssenter Arendal
- Kommunens håndtering av friluftslovens bestemmelser omkring ulovlige stengsler og øvrige privatiserende hindre i utmark
- Orienteringer fra revisjonen (hvert møte)
- Referatsaker (hvert møte)

- Eventuelt (hvert møte)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.temark.no under Arendal kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte (før november 2017: Se under Arkiv – Kontrollutvalgene – Arendal kommune).

9. Virksomhetsbesøk

For å få økt kunnskap om den kommunale driften og belyse aktuelle saker, har kontrollutvalget anledning til å besøke kommunens ulike virksomheter. I 2017 har kontrollutvalget gjennomført følgende virksomhetsbesøk:

- Agder Kommunale Støttetjenester (9.2.2017)
- Nyskogen bo- og omsorgssenter (1.11.2017)

10. Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalgets årsmelding for 2017 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for bystyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir bystyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med bystyrets vedtak.

Arendal 14.3.2018

Per-Jakob Haakstad
Leder

Benedikte Vonen
Sekretær